

Kúria ítélete

Az ügy száma: Bfv.II.825/2024/9.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Dr. Nagy Antal, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2025. április 3.
Az ügy tárgya: közúti veszélyeztetés büntette és más bűncselekmények
Terhelt (ek): ...
Első fok: Budaörsi Járásbíróság, 10.Bpk.360/2022/2., büntetővégzés, tárgyaláson kívül, 2022. szeptember 12. (jogerő: 2022. szeptember 26.)
Másodfok: -
Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a közúti veszélyeztetés büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budaörsi Járásbíróság 10.Bpk.360/2022/2. számú végzését annyiban változtatja meg, hogy a vezetői engedély visszaszerzésének sikeres közlekedépszichológiai vizsgálat (PÁV) elvégzéséhez kötésére vonatkozó rendelkezését mellőzi.

Egyebekben a megtámadott határozatot hatályában fenntartja.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

[1] **I.** A Budaörsi Járásbíróság a 2022. szeptember 12. napján meghozott büntetővégzéssel a terhelttel szemben 2 rendbeli zaklatás vétsége [Btk. 222. § (1) bekezdés], közúti veszélyeztetés büntette [Btk. 234. § (1) bekezdés] és garázdaság vétsége [Btk. 339. § (1) bekezdés] miatt – halmazati büntetésül – 300 napi tétel, 1.000 forint napi tétel összegű, összesen 300.000 forint pénzbüntetést és 2 év közúti járművezetéstől eltiltást szabott ki azzal, hogy a vezetői engedély visszaszerzését sikeres közlekedésszichológiai vizsgálat (pályaalkalmassági vizsgálat, a továbbiakban: PÁV) elvégzéséhez kötötte.

[2] A büntetővégzés – tárgyalás tartása iránti indítvány hiányában – 2022. szeptember 26. napján jogerőre emelkedett.

[3] **II.** 1. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában meghatározott okból.

[4] A felülvizsgálati indítvány szerint az eljáró bíróság anyagi jogszabályt sértett azzal, hogy azt írta elő; a terhelt akkor kaphatja vissza a vezetői engedélyét, ha sikeres közlekedésszichológiai vizsgálatot igazolja járművezetésre való alkalmasságát, függetlenül attól, hogy a kiszabott 2 éves tartamú eltiltás már eltelt.

[5] A közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 38. §-ára és 41. §-ára hivatkozva kiemelte, hogy e rendelkezésekben foglalt jogszabályi feltételek nem állapíthatók meg, továbbá nem merült fel az sem, hogy a terhelt pszichés állapota hátrányosan befolyásolta volna a járművezetését. Erre tekintettel az eljáró bíróság tévedett, amikor sikeres közlekedésszichológiai vizsgálat elvégzéséhez kötötte a járművezetői engedély visszaadását.

[6] Álláspontja szerint a bíróságnak a büntetővégzés meghozatala során a Btk.-t kellett volna alkalmaznia, így csak olyan büntetést, illetve intézkedést szabhatott volna ki, amelyet a Btk. a büntetések és intézkedések között tételesen tartalmaz. Hangsúlyozta, hogy a bíróság valójában egy minimum határozott tartam megállapítása mellett határozatlan idejű, feltétel beálltától függő büntetést szabott ki, holott a törvény nem ismeri a feltételhez kötött tartamú eltiltást.

[7] Kifejtette, hogy a rendelkezés azért is aggályos, mert a sikertelen PÁV vizsga megismétlésére csak bizonyos idő elteltével van lehetőség, így ezzel az időtartammal is hosszabbodik az eltiltás tartama, ezentúl a terhelt akkor sem kaphatja vissza a vezetői engedélyét, ha az eltiltás 2 éves tartama lejárt és a terhelt az utánpótlási kötelezettségét teljesítette.

[8] Mindezek alapján a büntetővégzés megváltoztatását és a közúti járművezetéstől eltiltás kiszabására vonatkozó rendelkezésből a vezetői engedély visszaszerzésének a sikeres közlekedésszichológiai vizsgálat (PÁV) elvégzéséhez kötéséről szóló részének mellőzését indítványozta.

[9] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.852/2024/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaposnak találta.

[10] Egyetértve az indítvány indokolásával, kitért arra, hogy a büntetővégzés azon rendelkezésével, amellyel a bíróság a vezetői engedély visszaszerzését sikeres közlekedésszichológiai vizsgálat (PÁV) elvégzéséhez kötötte, a járművezetéstől eltiltás büntetéshez olyan további joghátrányt írt elő, amelynek a kiszabására a Btk. szankciórendszere nem nyújtott törvényi lehetőséget. A Btk. 1. § (2) bekezdésére is figyelemmel a Btk. által meg nem engedett joghátrány alkalmazása anyagi jogi szabályt sért.

[11] Mindezek alapján a büntetővégzés akként való megváltoztatását indítványozta, hogy a Kúria a büntetővégzés rendelkezéséből mellőzze azt a részt, hogy a vezetői engedély visszaszerzését a bíróság sikeres közlekedépszichológiai vizsgálat (PÁV) elvégzéséhez köti.

[12] 3. A terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratára tett írásbeli észrevételében a Legfőbb Ügyészség álláspontjával egyetértett.

[13] **III.** A felülvizsgálati indítvány az alábbiak szerint megalapozott.

[14] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, ami a Be. 648. §-a értelmében kizárólag a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárási okokból vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető, az ott meghatározottakon kívül más okból felülvizsgálatnak nincs helye.

[15] A felülvizsgálati indítvánnyal támadott bírósági döntés büntetővégzés, a büntetővégzés pedig ügydöntő határozat, amelyre – ha e törvény másképp nem rendelkezik – az ítéletre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni [Be. 739. § (2) bekezdés].

[16] 2. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése (első fordulat) miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével (második fordulat) szabott ki törvénysértő büntetést.

[17] A felülvizsgálati ok két fordulata alapján a Kúria felülbírálati és döntési jogköre némileg eltérő.

[18] Az első fordulat szerinti felülvizsgálati ok (törvénysértő minősítés) esetén ugyanis a hatályos eljárási törvény nem (miként a 2003. július 1. és 2018. június 30. napja között hatályos 1998. évi XIX. törvény sem) tartalmaz olyan szűkítő rendelkezést, mint a 2003. június 30. napjáig hatályban volt 1973. évi I. törvény 284. § (2) bekezdése, amelynek értelmében törvénysértő minősítés esetén sincs helye felülvizsgálatnak, ha a büntetést a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között szabták ki.

[19] Ebből következően a hatályos eljárási törvény szerint felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tételkereten belül marad. Mivel a büntetési tételhatárok között a büntetést annak céljához igazítva, egyéniesítve, a cselekmény tárgyi súlyához, a belső arányossághoz igazodva kell kiszabni, ezért a törvénysértő minősítés érintheti a büntetés törvényességét akkor is, ha a kiszabott büntetés a helyesbített minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül marad, ám nem felel meg a helyes minősítésű bűncselekmény tárgyi súlyának, az alanyi bűnösség fokának (BH 2011.97.I.). A Be. szerinti szabályozás helyes értelme szerint ekként törvénysértő minősítés esetében akkor is szükséges a kiszabott büntetés vizsgálata, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretén belüli (BH 2017.359.IV.).

[20] Az előbbiekkal szemben a második fordulat szerinti felülvizsgálati ok (a Btk. – a cselekmény minősítésén kívül eső – más szabályának megsértése) az olyan büntető anyagi jogi szabály megszegését jelenti, amelynek alkalmazását a büntetés meghatározása körében a törvény az ítélőbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétése miatt a Be. XCIV. Fejezete nem nyújt jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, azaz ilyen büntetést a törvény nem tesz lehetővé [Kúria Bfv.III.1559/2018/10. (BH 2020.9.)]. A büntetőjog más szabályának megsértése miatt tehát csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik (BH 2008.173., BH 2012.239.). A felülvizsgálati indítvány ez utóbbit állítja, ekként a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulat ba) alpontjában írt felülvizsgálati oknak felel meg.

[21] 3. A jogerős ügydöntő határozat a terhelttel szemben közúti járművezetéstől eltiltást szabott ki, konjunktív joghátrányként azt is előírva, hogy a terhelt a vezetői engedélyét a PÁV vizsga abszolválása után kaphatja vissza. Alkalmazott jogszabályként azonban kizárólag a közúti járművezetéstől eltiltásra vonatkozó jogszabályokat tüntette fel [Btk. 55. § (1) bekezdés a) pont és (3) bekezdés, Btk. 56. §].

[22] A járművezetéstől eltiltás büntetés [Btk. 33. § (1) bekezdés f) pont].

[23] A Btk. 55. § (1) bekezdés a) pontja alapján a járművezetéstől azt lehet eltiltani, aki az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követi el a bűncselekményt.

[24] A járművezetéstől eltiltás meghatározott fajtájú (légi, vasúti, vízi vagy közúti) és kategóriájú járműre is vonatkozhat [Btk. 55. § (3) bekezdés], időtartama szempontjából határozott ideig tart, vagy végleges hatályú [Btk. 56. § (1) bekezdés].

[25] A járművezetéstől eltiltás büntetőjogi szankció kereteit az erre felhatalmazott anyagi jogi jogszabály tehát érdemét tekintve, tartalmában és időbeliségében is egyértelműen behatárolja; következésképpen minden további ehhez kapcsolt joghátrány a bíróság által büntetőjogi szankcióként kiszabható jogkövetkezmény fogalmába tartozóan túlmutat.

[26] A felülvizsgálati indítvány helytállóan hivatkozott arra, hogy a törvényesség elvét törvényi szinten megjelenítő, a Btk. 1. § (2) bekezdése a „nulla poena sine lege” elvének megfelelően azt a követelményt kívánja érvényre juttatni, mely szerint az elkövetővel szemben csak olyan büntetőjogi jogkövetkezmény alkalmazható, amelyet törvény már az elkövetés idején előírt. Ezen elv értelmében a büntetőtörvény az alapja a büntetés nemének és a mértékének. A büntetőjogi jogkövetkezmények nem alakíthatók szokásjogi úton vagy analógia igénybevételével.

[27] Mindezekre figyelemmel helyes az érvelés abban a körben is, hogy a Btk. büntetésekre és intézkedésekre vonatkozó rendelkezései nem tartalmaznak olyan döntési lehetőséget, amely szerint a büntetőügyben a határozott idejű járművezetéstől eltiltás alkalmazása mellett a vezetői engedély visszaadása bármely feltételhez lenne köthető.

[28] A Kúria ebben a körben a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakra is tekintettel megjegyzi, hogy a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 18. § (4) bekezdés b) pontja értelmében a közlekedési bűncselekményt elkövető járművezetőnek utánképzésen kell részt vennie, amennyiben őt a bíróság a járművezetéstől eltiltotta, és a vezetői engedély is csak abban az esetben adható vissza, ha az érintett személy igazolja, hogy az utánképzésen részt vett [Kkt. 18. § (5) bekezdés].

[29] Az utánképzés a közlekedés biztonságának fokozása, a közlekedési kultúra növelése, a közlekedési szabályok és a helyes közlekedési magatartásformák megismertetése érdekében végzett nevelés, oktatás, felvilágosító képzés.

[30] A Kkt. idézett rendelkezései alapján tehát az utánképzés feltétlenül kapcsolódik a közúti járművezetéstől eltiltás büntetéséhez, de nem büntetőjogi (vagy szabálysértési) szankció, hanem a kiszabott büntetőjogi szankcióhoz kapcsolódó, a Btk.-n kívüli, más törvényben meghatározott jogkövetkezmény (hátrány), amit nem a bíróság szab ki az ítéletében és ellene jogorvoslatnak sem a büntetőeljárásban vagy ahhoz kapcsolódóan, hanem közigazgatási úton van helye.

[31] A büntetővégzés a vezetői engedély visszaadását sikeres pályaalkalmassági vizsgálatához (PÁV) kötötte.

[32] A PÁV egy mozaikszó, amely – az utánképzéstől eltérően – a közúti járművezetők vagy járművezető jelöltek közlekedéssz pszichológiai pályaalkalmassági vizsgálatát jelenti.

[33] A pályaalkalmassági vizsgálat célja annak megállapítása, hogy a gépjárművezető

a) rendelkezik-e azokkal az egyéni pszichológiai jellemzőkkel, amelyek szükségesek a biztonságos járművezetési tevékenységhez, a közlekedési helyzetekhez való alkalmazkodáshoz, a járművezetés közben jelentkező terhelés elviseléséhez,

b) rendelkezik-e a jármű biztonságos vezetéséhez szükséges észlelési, döntési és cselekvési képességgel,

c) képes-e elsajátítani a járművezetéshez szükséges ismereteket és készségeket [444/2017. (XII. 27.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés].

[34] A PÁV-ra vonatkozó szabályokat a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet, illetve a közúti járművezetők pályaalkalmassági vizsgálatáról szóló 444/2017. (XII. 27.) Korm. rendelet tartalmazza.

[35] A 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 41. §-a az eljáró hatóság számára a rendeletben meghatározott esetekben biztosítja a soron kívüli orvosi vizsgálat, valamint a rendkívüli pályaalkalmassági vizsgálat kezdeményezését, míg a 444/2017. (XII. 27.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontjában a rendkívüli pályaalkalmassági vizsgálat szükségességét írja elő, ha azt a rendőrhatalóság, az ügyészség és a bíróság kezdeményezte.

[36] Az utánpótlás és a pályaalkalmassági vizsgálat tehát nem büntető anyagi jogi szankciók, hanem az előbbi a járművezetéstől eltiltás közigazgatási jogkövetkezménye, utóbbi a gépjárművezetés más jogszabályban meghatározott eseteinek feltétele.

[37] 4. A Kúria a teljesség érdekében megjegyzi, hogy a 2013. július 1-je előtt hatályban volt, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény a – hatályos törvényhez hasonlóan büntetésként szabályozott – foglalkozástól eltiltással összefüggésben tartalmazott olyan rendelkezést, mely szerint a határozott ideig tartó eltiltás esetén a szakképzettséget igénylő foglalkozás újból való gyakorlása attól tehető függővé, hogy az eltiltott a foglalkozás gyakorlásához szükséges jártasságot az eltiltás tartamának letelte után meghatározott módon igazolja [57. § (3) bekezdés]. E rendelkezés pedig irányadó volt a járművezetéstől eltiltásra is [1978. évi IV. törvény 59. § (2) bekezdés].

[38] Ugyanakkor a Legfelsőbb Bíróság a BH 1985.336. számon megjelentetett határozatában éppen azt fejtette ki, hogy a büntetőtörvényben használt „jártasság” fogalom tartalma nem azonos az „alkalmasság” fogalom tartalmával. Míg az alkalmasság az adott kérdéskörben a járművezetéshez szükséges bizonyos adottságok, képességek meglétét, a szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek, készségek megszerzésének lehetőségét jelenti; addig a jártasság a már megszerzett ismeretek gyakorlati alkalmazásának képességét, kialakult készségek meglétét tartalmazza. Következésképpen a pályaalkalmassági vizsgálat megállapított alkalmasság a jártasság fogalmi körébe nem vonható, így a törvényi rendelkezések tágító értelmezésén alapszik az olyan ítéleti rendelkezés, amely a határozott ideig tartó járművezetéstől eltiltás mellett arra kötelezte a terheltet, hogy a közúti járművezetéshez szükséges alkalmasságát a járművezetéstől eltiltás tartamának letelte után a rendőrhatalóságnál pályaalkalmassági vizsgálatkal igazolja. Tehát ilyen tartalmú rendelkezés meghozatalát a korábbi Btk. sem tette lehetővé.

[39] 5. A jelen támadott indítvánnyal érintett ügyben a jogerős büntetővégzés rendelkezése – a közúti járművezetéstől eltiltás azzal, hogy a vezetői engedély visszaszerzését a bíróság sikeres közlekedéssz pszichológiai vizsgálat (PÁV) elvégzéséhez kötötte – valójában a járművezetéstől eltiltás büntetés további joghátránnyal való toldása, tartalmilag egy kötelező magatartási szabályként értelmezhető, amelynek a kiszabására a Btk. szankciórendszere nem nyújtott törvényi lehetőséget. A taxatívan meghatározott büntetőjogi szankciórendszer keretein túli, a Btk. által meg nem engedett joghátrány alkalmazása anyagi jogi szabályt sért.

[40] A felülvizsgálati eljárásban a törvénysértő büntetés orvoslásának főszabályaként a törvény a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatását és a törvénynek megfelelő határozat meghozatalát írja elő [Be. 662. § (2) bekezdés b) pont]. Jelen esetben ez a vezetői engedély visszaszerzését sikeres közlekedépszichológiai vizsgálat (PÁV) elvégzéséhez kötő rendelkezés mellőzésével meghozható.

[41] Mindezek alapján a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak helyt adott, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése alapján főszabály szerint tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva – a Be. 662. § (2) bekezdés b) pont második fordulata alapján akként változtatta meg, hogy a jogerős ügydöntő végzés közúti járművezetéstől eltiltás büntetést kiszabó rendelkezésének törvénysértésre vezető részét mellőzte, míg egyebekben a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a megtámadott határozatot hatályában fenntartotta.

[42] *A döntés elvi tartalma*

A pályaalkalmassági vizsgálat nem büntető anyagi jogi szankció; a taxatíván meghatározott büntetőjogi szankciórendszer keretein túli, a Btk. által nem szabályozott joghátrány alkalmazása anyagi jogi szabályt sért.

[43] **IV.** Az ítélet ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek; felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[44] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2025. április 3.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró, Dr. Nagy Antal s.k. bíró